

Spis rzeczy

Wstęp. Socjologia ekonomiczna i jej problemy	11
Definicja dyscypliny	12
Problemy badawcze	15
Cele podręcznika	19
 Rozdział 1. Trzy koncepcje człowieka w gospodarce	23
1. Indywidualizm metodologiczny	24
2. Człowiek ekonomiczny (<i>homo oeconomicus</i>)	25
3. Człowiek socjologiczny (<i>homo sociologicus</i>)	29
4. Człowiek społeczno-ekonomiczny (zakorzeniony instytucjonalnie)	34
5. Typologia Amitaia Etzioniego a polskie organizacje przemysłowe	37
6. Ramy teoretyczne trzech koncepcji człowieka	40
 Rozdział 2. Od organizacji do instytucji	47
1. Maszynowy model organizacji jako wcielenie racjonalności	49
2. Dysfunkcje modelu maszynowego. Postweberyzm	52
3. W kierunku antyweberyzmu	53
Władza	54
Konflikt	57
Nauka i technika	57
4. Instytucje a organizacje	58
5. Ogólny model procesu instytucjonalizacji	61

6. Przykład instytucjonalizacji. Profesjonalizacja	62
7. Stary i nowy instytucjonalizm	67

Rozdział 3. Narodziny kapitalizmu. Analiza instytucjonalna 73

1. Pojęcie kapitalizmu	74
2. Teoria powstania kapitalizmu Maxa Webera	76
3. Teoria powstania kapitalizmu Douglassa C. Northa	83
4. Rynek a inne systemy alokacji dóbr. Karl Polanyi	88
5. Kapitalizm i kultura. David S. Landes	93

Rozdział 4. Rozwój społeczno-gospodarczy. Siły napędowe 97

1. Trajektoria rozwojowa. Zarys ogólny	98
2. Cztery ujęcia społeczeństwa	101
Ujęcie funkcjonalne	102
Ujęcie elitystyczne	104
Ujęcie marksistowskie i neomarksistowskie	106
Ujęcie instytucjonalne. Uwagi dodatkowe	107
3. Gospodarka jako czynnik rozwoju	109
4. Polityka jako czynnik rozwoju	113
5. Industrializacja socjalistyczna. Cechy i strategia	116

Rozdział 5. Rynek, państwo i społeczeństwo. Jak pogodzić odmienne logiki funkcjonowania systemów? 119

1. Dwie wizje porządku społecznego. Thomas Hobbes i Adam Smith	120
2. O odmiennościach racjonalności w funkcjonowaniu systemów	124
3. O sprzecznościach dojrzałego kapitalizmu	127
4. O patologiach dominacji polityki w socjalizmie państwowym	130
5. Fala poszukiwań systemów mieszanych	133
6. Powrót samoregulacji rynkowej w latach siedemdziesiątych–dziewięćdziesiątych	137
7. Epistemologiczna zagadka czeka na rozwiązanie	141

Rozdział 6. Państwo w gospodarce. Ile czy jakie? 145

1. Perspektywa porównawczo-historyczna a perspektywa esencjalistyczna	146
2. Ile państwa w gospodarce?	149

Państwo dóbr publicznych	150
Państwo stabilizacji makroekonomicznej	151
Państwo praw socjalnych	153
Państwo rozwojowe	153
Państwo socjalistyczne	154
3. Funkcje aparatu państwowego w gospodarce	155
4. Państwo w gospodarce socjalistycznej	159
5. Opinia publiczna o państwie w postsocjalistycznej Polsce	163

Rozdział 7. *Welfare state*. Powstanie, rozwój i kryzys

1. Przyczyny powstania <i>welfare state</i>	170
Wizje dobrego życia	170
Prawa obywatelskie	171
Modernizacja kapitalistyczna	172
Teorie marksistowskie	174
Teoria dyfuzji	176
Nowoczesny liberalizm	176
2. Odmiany <i>welfare state</i>	178
Rezydualne i instytucjonalne <i>welfare state</i>	178
Liberalne, konserwatywne i socjaldemokratyczne <i>welfare state</i>	179
Transferowe <i>welfare state</i>	181
3. Argumenty przeciw <i>welfare state</i>	181
Argumenty ekonomiczne	182
Argumenty polityczne	184
Argumenty społeczno-kulturowe	185
4. Kryzys czy kontynuacja?	185
5. <i>Welfare state</i> w postsocjalistycznej Polsce	188

Rozdział 8. Stosunki pracy. Konflikt, kooperacja, gra

1. Cztery fazy, cztery orientacje	198
2. Liberalizm klasyczny. Adam Smith	198
3. Orientacja konfliktowa. Karol Marks i inni	200
4. Orientacja kooperacyjna. Frederick W. Taylor i inni	202
5. Gra jako konfiguracja konfliktu i kooperacji	205
6. Mechanizmy rynku i polityki. Albert O. Hirschman	208
7. Konflikt i jego instytucjonalizacja	211

System konfliktowy	212
System pluralistyczny	213
System neokorporacjonistyczny	214
System monokratyczny	215
8. Instytucjonalizacja konfliktu przemysłowego w USA	215
9. Stosunki pracy w Polsce	216
System monokratyczny	218
Radykalno-konfliktowa wizja Solidarności	220
System pluralistyczny (neoliberalny)	222
Polski wariant neokorporacjonizmu (gospodarka negocjowana)	223
10. Wyzwania przyszłości	224

Rozdział 9. Własność i prawa własności

1. Uzasadnienia i usprawiedliwienia własności prywatnej	228
2. Wymiar filozoficzny	229
3. Encyklika <i>Laborem exercens</i> a własność	233
4. Prawa i formy własności	236
5. Wymiar ekonomiczny	239
6. Wymiar polityczno-ekonomiczny	243
7. Wymiar socjologiczny	249

Rozdział 10. Instytucjonalizacja rynkowa w postsocjalizmie

1. Trzy perspektywy. Pierwsze przybliżenie	258
2. Perspektywa globalizacyjno-imitacyjna, czyli jak łączyć konstruktywizm ze spontanicznością	261
3. Perspektywa ewolucyjno-regulacyjna, czyli projekty i ludzie	267
4. Perspektywa dziedzictwa strukturalnego	276
Wariant fatalistyczny	277
Wariant umiarkowany	279
5. Porządek społeczny a zmiana systemowa	281

Rozdział 11. Sprawiedliwość dystrybucyjna

1. Sprawiedliwość społeczna. Argumenty zaczerpnięte z historii	284
2. Koncepcje sprawiedliwości społecznej. Robert Nozick, John Rawls, Michael Walzer	291

Uprawnienia. Robert Nozick	291
Godzenie wolności i równości. John Rawls	292
Sfery sprawiedliwości. Michael Walzer	294
3. Schemat analizy uczuć sprawiedliwościowych. Raymond Boudon	296
4. Typologia zasad sprawiedliwości społecznej	298
5. Amerykańskie poczucie sprawiedliwości. Rynek a państwo	301
6. Ekonomiczne orientacje sprawiedliwościowe w Polsce	302

Rozdział 12. Gospodarka a wyzwania cywilizacyjne 311

1. Strukturalna adaptacja do świata zewnętrznego	312
2. Transformacja postsocjalistyczna a wyzwania cywilizacyjne	313
3. Odrabianie zaległości. Doświadczenia z przeszłości	315
4. Globalizacja rynkowa jako nowa teoria konwergencji	319
5. Wcześniejsze teorie konwergencji	327
6. Argumenty na rzecz tezy o dywergencji	330
7. Ekonomiczne systemy współczesnego kapitalizmu	333
8. Wielość kultur kapitalizmu	335

Bibliografia	343
------------------------	-----

Źródła mott i cytatów w ramach	374
--	-----

Indeks osób	377
-----------------------	-----

Spis tabel	389
----------------------	-----

Spis diagramów	391
--------------------------	-----

Contents	392
--------------------	-----

... jest tylko fizykiem, może być pierwszym klasy fizykiem i nie może być pierwszym człowiekiem społeczeństwa. Ale wielkim ekonomistą nie może być tylko ekonomista. Ekonomista, który jest tylko ekonomistą, jest nie tylko skończonym nudziarzem, lecz jest wręcz niebezpieczny.

Friedrich August von Hayek

... przez ekonomistów oraz myślicieli politycznych, bez względu na to, czy są słuszne, czy błędne, mają większą siłę, niż się powszechnie przypuszcza. [...] przedaj czy później właśnie idee a nie interesy i przywileje wygrywają tym czasem dobrej lub złej sprawy".

John Maynard Keynes